

II.9. Környezeti nevelés, tájékoztatás, szemléletformálás

A környezetvédelem egyik fontos hatótényezője a környezettudatos életvitel, látásmód, amelyet a lakossági szemléletformálás teremt meg. Környezetvédelmi ismeretek és az ökológiai összefüggések megértése nélkül nem képzelhető el környezettudatos életmód, ezért a környezeti szemléletformálásnak legalapvetőbb feladata az, hogy az emberek számára közérthetővé és világossá tegye, legtöbb fogyasztói döntésüknek környezeti következményei is vannak.

A Kvt. értelmében¹ a környezeti nevelés, a környezeti ismeretek terjesztése és fejlesztése (az óvodai nevelés, iskolai nevelés, képzés, művelődés, iskolarendszeren kívüli oktatás és továbbképzés, ismeretterjesztés, könyvkiadás) elsősorban állami és önkormányzati feladat. 2017-től azonban minden önkormányzati működtetésű általános és középiskola állami fenntartásba került. A környezeti nevelés a közoktatás egyik kötelező alapeladata. A közoktatás részeként vagy annak kiegészítéseként a fővárosban számos ökoiskola és erdei iskola, valamint zöld óvoda segíti a fiatal korosztály környezeti nevelését. Ezenkívül a környezettudatos szemléletű alapítványok, egyesületek, gazdasági társaságok kampányok és pályázatok útján szintén jelentős szerepet töltenek be a környezeti nevelés terén.

A Kvt. alapján az önkormányzat törvényi kötelezettsége a lakosság tájékoztatása a környezet állapotáról. A Fővárosi Önkormányzat környezeti tájékoztatásának meghatározó eszköze a jelen dokumentum, a Budapest környezeti állapotértékelés is, ami az önkormányzat illetékességi területén elemzi, értékeli a környezet állapotát. Ezenfelül a környezeti adatok térbeliségéről Budapest térinformatikai portálja tájékoztatja a lakosságot.

Hasonlóképpen törvényi kötelezettség a társadalmi részvétel biztosítása is. A Möt.v.² alapján a helyi önkormányzat feladatai ellátása során támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt.

A Fővárosi Közgyűlés Környezetvédelmi Alapot hozott létre a környezetvédelmi célok pályázati úton történő megvalósítása érdekében. Az alap olyan környezeti neveléssel kapcsolatos pályázatokat is támogatott, amelyeket civil szervezetek, alapítványok, felsőoktatási intézmények és társasházak valósítottak meg.

Hasonló eszköz a TÉR_KÖZ pályázat³ is, amelynél a támogatott projektek lehetőség szerint a helyi közösségek kezdeményezésére jönnek létre, de legalábbis a helyi közösség tagjaival egyeztetett módon kerülnek megvalósításra. A TÉR_KÖZ pályázatokhoz kapcsolódóan útmutató kézikönyv⁴ és példatár⁵ is készült a társadalmi bevonásról. A kézikönyv célja, hogy a lehető legtöbb szereplő számára rávilágítson a társadalmi bevonás előnyeire, feltárja a szükséges feltételeket, továbbá a bemutatásra kerülő eszközökből mindenki a helyi viszonyok közé átültethető ötletet szerezzen.

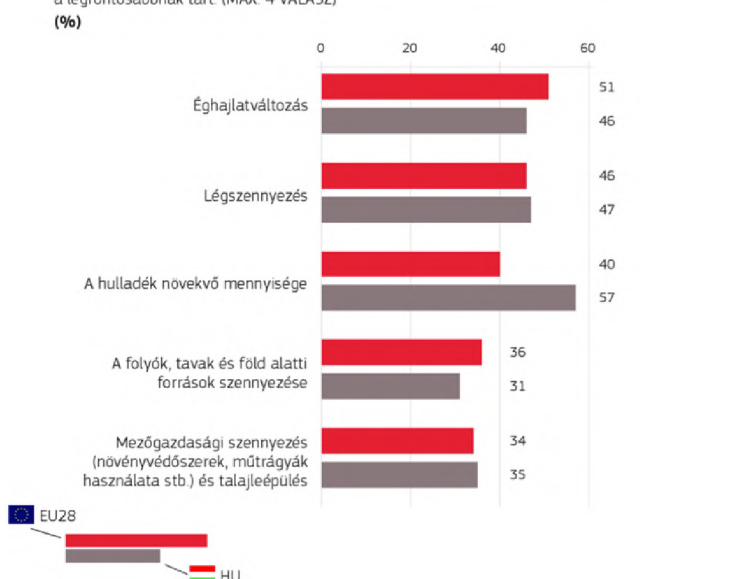
A lakosság környezettudatossága

A környezeti károk megelőzéséhez és mérsékléséhez, az élhető és fenntartható városi környezet kialakításának eléréséhez vezető célok meghatározásához fontos feladat a lakosság környezettudatosságának felmérése, a környezetvédelemmel és a fenntarthatósággal kapcsolatos attitűdjének megismerése. A fővárosi lakosság attitűdjére a nemzetközi és országos felmérések alapján lehet következtetni, illetve egyes országos felmérések a fővárosra vonatkozó adatokat is tartalmaznak.

Az EuroBarométer 2014-es felmérése⁶ alapján más európai országokkal összevetve a magyarok aggodnak leginkább a levegőszennyezés miatt (68%). A hulladékkeletkezés miatt is a magyar válaszadók aggodnak a leginkább (59%). Ugyanakkor Magyarországon sokan gondolják úgy, hogy fontos szerepet játszhatnak a környezetvédelemben (74%), habár a többi európai országhoz képest kevesebben. Magyarországon a megkérdezettek 64%-a válogatja szelektíven a hulladékot, ez az arány sajnos elmarad az EU átlagtól. Az energiafogyasztás csökkentésében szintén elmaradunk az átlagtól, csupán 46%-unk tesz lépést ez ügyben. **A magyar lakosság körében 2011 óta jelentősen (14%-kal) növekedett azok száma, akik úgy látják, hogy jól informáltak a környezetvédelem témájában.** A magyarok többsége úgy gondolja, hogy a nagy szennyezők feladata, hogy ellensúlyozzák a környezeti károkat.

Az EuroBarométer 2017-es felmérése⁷ szerint a 2014-es felmérés óta a magyar válaszadók valamivel kevésbé aggodnak a légszennyezés miatt (47%) és leginkább a hulladék növekvő mennyisége miatt aggodnak (57%). Emellett a klímaváltozást is hasonlóan fontos témának tartják (46%). A magyar válaszadók szerint elsősorban a szigorúbb környezetvédelmi jogszabályok bevezetése, valamint magasabb bírságok kivetése és a jogszabályok jobb végrehajtásának biztosítása lenne a leghatékonyabb módja a környezetvédelmi problémák kezelésének. A magyar válaszadók leginkább a szelektív hulladékgyűjtésben voltak aktívak, bár a korábbi felméréshez képest kevésbé aktívak (54%), valamint több mint egyharmaduk helyi terméket vásárolt és kerülte az egyszer használható műanyag termékeket vagy inkább újrahasználható műanyagot vásárolt. A korábbihoz képest az energiafogyasztás csökkentésért is kevesebb (29%) magyar válaszadó tett lépéseket. A magyarok négyötöde aggodik a műanyag termékek környezetre és az egészségre gyakorolt hatása miatt, azonban az EU átlaghoz képest 16%-kal kevesebben, csak kétharmaduk csökkentette az egyszer használatos műanyag szatyrok használatát.

QD2 Kérem, válassza ki az alábbiak közül azt a 4 környezetvédelmi kérdést, amelyeket a legfontosabbnak tart. (MAX. 4 VÁLASZ)

1. ábra: A legfontosabbnak ítélt környezeti problémák Magyarországon és az EU lakossága szerint (Forrás: EuroBarométer 468, 2017, European Commission)

A WWF Magyarország 2016-ban a magyar városi lakosság körében készített felmérése⁹ szerint a megkérdezettek főleg az ivóvíz és a természet védelme miatt aggódnak. A lakosság jelentős része (42%) csak mérsékelt érdeklődést mutat a fenntarthatóság iránt és csak 16%-uk foglalkozik aktívan a természet-, illetve a környezetvédelemmel. Pozitívum azonban, hogy a 2010-es felméréshez képest a lakosság ma már fogékonyabb a mindennapokba beilleszthető környezettudatos tettekre és a helyi termékeket is többen preferálják.

A Magyar Energhatékonyági Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. (MEHI) 2016-os az energiatudatossággal kapcsolatos felmérése⁹ szerint a magyarok 41%-a végzett energiatudatossági beruházást az elmúlt 5 évben. A legnépszerűbb beruházás a nyílászáró csere (67%), a hőszigetelés (42%) és a kazán- (31%), valamint a bojler-csere (20%) volt, ugyanakkor ezen beruházások esetén sok esetben nem az energiatudatosság volt a fő szempont. A beszerzett háztartási kazánok 22%-a vegyes tüzelésű volt, amely az igen szennyező vegyes tüzelés terjedését mutatja.

A budapesti lakosság klímavédelemmel kapcsolatos attitűdjének felmérésére két országos tanulmány készült, az egyik a **Magyar Tudományos Akadémia 2015-ös felmérése**¹⁰, a másik a **Magyar Természetvédők Szövetségének 2016-os felmérése**¹¹. Az MTA tanulmánya szerint hazánkban az egészségügy helyzete és az elszegényedés után a 3. legfontosabb társadalmi problémának a környezetszennyező életmódot tartják, 4. helyre a pazarló fogyasztást, 6. helyre pedig a klímaváltozást sorolták. Ugyanakkor Budapesten a klímaváltozás témája az 5. helyen van. Országos összehasonlításban a budapestieket jobban jellemzi a környezetükért való aggodás, mint a más városokban vagy vidéken élő lakosságot. A fővárosiak nagyobb arányban vállaltak nagy költséggel és elkötelezettséggel járó környezetvédelmi tevékenységet (napelem napkollektor, elektromos autó) 2012-2015 között.

A fentiekben részletezett, különféle szervezetek által végzett felmérések fókuszja, célja, illetve vonatkozási területe eltérő. A főváros környezeti elemeinek állapotára és az azt befolyásoló tényezőkre vonatkozó teljes körű lakossági felmérés még nem készült Budapesten.

Környezeti nevelést, tájékoztatást és a társadalmi részvételt célzó intézkedések

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés, a környezeti ismeretek terjesztése és fejlesztése (az óvodai nevelés, iskolai nevelés, képzés, művelődés, iskolarendszeren kívüli oktatás és továbbképzés, ismeretterjesztés, könyvkiadás) a környezetvédelmi törvény szerint elsősorban állami és önkormányzati feladat. 2017-től azonban minden önkormányzati működtetésű általános és középiskola állami fenntartásba került. A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet 2016-os módosítása¹² szerint az állami intézményfenntartó helyébe lépő tankerületi központok feladata a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése. Emellett egyéb szervezetek is tevékenyen részt vesznek a környezettudatos szemlélet kialakításában.

Ökoiskolák, zöld óvodák, erdei iskolák

A Nemzeti Alaptanterv¹³ bevezetése óta a **közoktatás egyik kötelező alapeladata a környezeti nevelés**. A kerettantervek alapcéljai között szerepelnek a környezeti nevelés céljai és szinte minden tantárgy esetében megtalálhatóak a környezeti nevelés követelményei.

A magyar Ökoiskola Hálózat¹⁴ 2000 márciusa óta működik hazánkban. Az Ökoiskolákban a környezeti nevelés nem csak a tanításban, hanem az iskolai élet minden területén megvalósul. **A fővárosban 35 Örökös Ökoiskola** címet elnyert általános, illetve középiskola található. Ezen 35 iskolán kívül **számos** iskola rendelkezik **Ökoiskola** címmel a fővárosban.

Az Ökoiskolákhoz hasonlóan 2006 óta úgynevezett Zöld Óvodák is működnek a fővárosban. Budapesten 159 db Zöld Óvoda és ezen belül 30 db Örökös Zöld Óvoda működik.

A kormányzat Erdei Iskola Programjának hatására több, a környezeti neveléssel kiemelten foglalkozó iskola erdei iskola programot hozott létre. Budapesten a Pillis Parkerdő Zrt. által üzemeltetett Hármashatár-hegyi **Erdőajándéka Erdei Iskola** szolgálja az iskolások környezeti nevelését.

Tanösvények

Jelenleg Budapest természeti értékeit több mint 40 tanösvény, valamint bemutató tábla mutatja be, melyek többnyire az elmúlt két évtizedben jöttek létre (*Függelék 1. táblázata*). A fővárosi tanösvények így összesen körülbelül 30 km hosszúságúak. Döntő többségük szabadon látogatható, de néhány helyen a látogatás korlátozott, vagy nyitvatartási időhöz kötött.

Budapest Főváros Önkormányzata a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel (MME) közösen 2011-ben a helyi védettségű területeken tanösvényhálózat kialakításába kezdett a Fővárosi Környezetvédelmi Alap anyagi támogatásának segítségével. Ennek következtében a Fővárosi Önkormányzat a legtöbb természetismereti tanösvényt kialakító intézménnyé vált Budapesten. A Fővárosi Önkormányzat és az MME mellett azonban számos további kerületi önkormányzat, állami és civil szervezet hozott létre tanösvényeket Budapesten.

Míg az Ökoiskolák, Zöld Óvodák, Erdei Iskolák, illetve az országos védett területeken található tanösvények fenntartása állami feladat, a fővárosi helyi védett területeken található tanösvények fenntartása a Fővárosi Önkormányzat hatásköre. A tanösvények segítik, kiegészítik az intézményi oktatást, egyfajta szabadtéri tanteremként funkcionálnak.

Szemléletformálás

A Fővárosi Önkormányzat szemléletformálási feladatainak többsége a tematikus célterületekhez rendelt jelenik meg, elsősorban a közszolgáltatást végző gazdasági társaságok alapfeladataként, illetve a környezetvédelmi hasznot eredményező beruházásokhoz ismeretterjesztő, népszerűsítő átfogó kampányok is társulhatnak, növelve a projekt támogatottságát.

A Fővárosi Önkormányzat szemléletformálás céljából zöldinfrastruktúra fejlesztéssel kapcsolatos kiadványokat jelentetett meg Zöldinfrastruktúra füzetek címmel, amelyek a főváros honlapjáról letölthetők¹⁵.

A közszolgáltató cégek közül az elmúlt években elsősorban a FÖTÁV Zrt., az FKF Zrt., a FÖKERT és a Fővárosi Vízművek vállaltak aktív szerepet a szemléletformálásban. Lásd részletesebben III. fejezet Környezeti program végrehajtásának nyomonkövetése c. fejezet.

A fővárosban számos más szervezet (gazdasági társaság, civil szervezet, kerületi önkormányzat, államigazgatási szerv stb.) is folytat szemléletformálási tevékenységet, melyek közül több nemzetközi projekthez kapcsolódik, mint például a „Föld órája” elnevezésű mozgalom, vagy az Európai Mobilitási Hét. Más programok országos

kampányokhoz kapcsolódnak, mint például a BAM! Bringázz a munkába kampány, vagy az Energiatudatos Magyarország kampány.

A szemléletformáló kampány többségének célcsoportja a teljes lakosság, illetve számos program a gyermekeket és fiatalokat célozta meg, viszont nem szerepelt olyan projekt, mely kifejezetten az idős korosztályt szólítja meg a tájékozódás, alkalmazkodás érdekében.

A szemléletformáló tevékenységek többsége nem eseti jellegű, hanem évente megrendezésre kerül vagy folyamatosan valósul meg. Azonban sok megkezdett tevékenység esetén a finanszírozási háttér kiszámíthatatlansága problémát jelent a szemléletformálást végző szervezetek és egyének számára. A jó gyakorlatok megosztása és a kerületek, valamint intézményi, szakmai szervezetek közötti kapcsolatok erősítése még további lehetőségekkel bír.

Tájékoztatás

A Kvt. alapján az önkormányzatok törvényi kötelezettsége a lakosság rendszeres tájékoztatása a település környezeti állapotáról. A Fővárosi Önkormányzat környezeti tájékoztatásának meghatározó eszköze a jelen dokumentum, a Budapest környezeti állapotértékelése is, ami az önkormányzat illetékességi területén elemzi, értékeli a környezet állapotát. Budapest környezeti állapotértékelését a Fővárosi Közgyűlés hagyja jóvá és az önkormányzat honlapján kerül teljes terjedelmében közzétételre. Ezenkívül a legfőbb adatokat, következtetéseket tartalmazó magyar és angol nyelvű rövidített tartalmi kivonat – legalább két évente kiadványban is – előállításra kerül.

A környezeti adatok térbeliségéről Budapest térinformatikai portálja tájékoztatja a lakosságot. A Portál célja, hogy a térinformatikai alkalmazásokon keresztül tájékoztatás céljából megjelenítse és széles körben hozzáférhetővé tegye a fővárossal kapcsolatos, fontosabb, nyilvános térinformatikai adatokat.

A lakosság veszélyhelyzeti tájékoztatásáért a vonatkozó jogszabály¹⁶ alapján amennyiben más jogszabály másként nem rendelkezik, a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter, a központi államigazgatási szerv vezetője, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi és területi szervének vezetője, a megyei és a helyi védelmi bizottság elnöke, a polgármester, a főpolgármester, a gazdálkodó szervezet vezetője felelős. A mért adatok alapján a szmogriadót, annak fokozatait és a szükséges intézkedéseket – a Kvt. rendelkezései alapján – Budapesten a főpolgármester rendeli el és szünteti meg.

Társadalmi részvétel

Hasonlóképpen törvényi kötelezettség a társadalmi részvétel biztosítása is. A Möt. alapján a helyi önkormányzat feladatai ellátása során támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt.¹⁷

Civil szervezetek, alapítványok, nagyvállalatok rendszeresen írnak ki környezetvédelmet célzó pályázatot, azonban a Fővárosi Önkormányzat is minden évben pályázatot ír ki, melyet a Környezetvédelmi Alapból finanszíroznak. Emellett a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló közszolgáltató cégek is aktív szerepet vállalnak a környezetvédelemben és a szemléletformálásban. Továbbá a kerületi önkormányzatok jelentős része is kiír környezetvédelmi pályázatokat.

A Főváros Közgyűlése által létrehozott **Környezetvédelmi Alap**¹⁸ célja, hogy hatékonyan segítse a Fővárosi Önkormányzat környezetvédelmi feladatainak ellátását, többek között a környezetvédelmi oktatás, nevelés területén is. A Fővárosi

Önkormányzat minden évben más témakörben hirdet pályázatot, melyre civil szervezetek, budapesti telephelyű köznevelési intézmények, budapesti telephelyű felsőoktatási intézmények és budapesti társasházak pályázhatnak, amelyek az elnyert összegből Budapest közigazgatási területén végeznek környezet- és természetvédelmi tevékenységet.

A Környezeti Alaphoz hasonló eszköz a **TÉR_KÖZ pályázat** is, amelynél a támogatott projektek lehetőség szerint a helyi közösségek kezdeményezésére jönnek létre, de legalábbis a helyi közösség tagjaival egyeztetett módon kerülnek megvalósításra. A társadalmi bevonás eszközeivel a fővárosi és kerületi önkormányzatok hozzájárulhatnak a közösségi terek fenntarthatóbb használatához, magasabb szintű elfogadottságához, és - ami a legfontosabb - a helyi közösségek megerősítéséhez. A fenti cél elérése érdekében a Fővárosi Önkormányzat olyan pályázatokat vár, amelyek egyrészt serkentik az önkormányzati és a helyi civil kezdeményezéseket, másrészt igénylik a helyi közösség aktivitását, önerejét is (pl.: kerületi saját erő, önkéntes munka, vállalkozások hozzájárulásai). A pályázatot 2013 óta már 4 alkalommal hirdették meg, ami nagy lendületet adott a fővárosi közterek és közösségi terek megújulásához. A pályázat sikerességét az aktív online és offline kommunikáció segíti, melynek részeként a lakosság és egyéb érintettek széles körével zajlik az ötletek, az eredmények és a jó gyakorlatok megosztása.

A Fővárosi Önkormányzat által létrehozott TÉR_KÖZ pályázatokhoz kapcsolódóan **útmutató kézikönyv és példatár** is készült a **társadalmi bevonásról**. A kézikönyv célja, hogy a lehető legtöbb szereplő számára rávilágítson a társadalmi bevonás előnyeire, feltárja a szükséges feltételeket, továbbá a bemutatásra kerülő eszközökből mindenki a helyi viszonyok közé átültethető ötletet szerezzon.

A fővárosban kiírt pályázatok többsége eseti, de nagy számban vannak évente kihirdetett pályázatok is. A pályázatok jelentős része a lakosságot (illetve társasházakat) célozza meg, illetve sok esetben iskolásokat, civil szervezeteket céloz meg. Emellett több kerület is létrehozott saját környezetvédelmi alapot, például a VIII.¹⁹, XIII.²⁰, XXII.²¹ kerületi önkormányzat.

A társadalmi szerepvállalás folyamatos, napi szintű lehetőségét biztosítja néhány civil és önkormányzati kezdeményezés. Így például a jarokelo.hu, a hulladekvadasz.hu weboldalak, valamint a XV. kerületi Intelligens Panaszbejelentő Rendszer mind azt biztosítja, hogy a lakosság bármikor bejelenthesse a közterületeket érintő panaszait, és nyomon követhesse a megoldásuk alakulását. A Klíma Panasz weboldal és a ZIFFA – Párbeszéd egy zöldebb Budapestért! felületei is arra ösztönzik a lakosságot, hogy véleményüket, panaszait megosszák a várostervezőkkel. A Fővárosi Önkormányzat által létrehozott Budapest Dialog is arra biztosít lehetőséget, hogy a helyi lakosság és az önkormányzatok egyaránt megoszthassák fejlesztési ötleteiket, projektjeiket egymással.

A fővárosban megvalósult, a környezetvédelem témájával összefüggő pályázatokat és projekteket a *Függelék 2. táblázata* tartalmazza. Mivel ezen pályázatokról és projektekről nem áll rendelkezésre adatbázis, így a lista nem tekinthető teljesnek, a feltüntetett projekteken kívül számos más környezetvédelmi, illetve természetvédelmi szemléletformálási projekt is megvalósulhatott a fővárosban.

További javasolt feladatok

- Tekintettel arra, hogy egyes fővárosi környezetügyi feladatokkal kapcsolatos különböző tájékoztatások, vélemények csak részben megalapozottak, vagy teljesen megalapozatlanok, ezért a Fővárosi Önkormányzatnak mindent meg kell tennie a lakosság hiteles (vonatkozó jogszabályoknak megfelelő, szakmailag ellenőrzött, lényegi és valós folyamatokat mutató) tájékoztatása érdekében.
- A releváns környezeti adatok hitelesség kérdésén túl látni kell, hogy a környezettudatosság erősítésének egyik legfőbb kihívása – a Magyar Természetvédők Szövetsége nyomán – az a végsőnek nevezhető ok, az az általánosan elfogadott társadalmi érték, amely az anyagi javak gyarapodásában véli felfedezni az élet értelmét, a boldogulás forrását.
- A lakosság hiteles tájékoztatásával kapcsolatban további jelentős kihívást jelent a napjainkban nagyon hangsúlyossá vált infokommunikációs eszközök használata, amelynek során a közösségi média közreműködésével személyre szabott, célzott információk gyors és széleskörű, hatékony eljuttatása történik. E kihívás során a személyre szabott, célzott információk hatékony eljuttatásán kívül egyidejűleg indokolt lenne biztosítani a szakmailag ellenőrzött, lényegi és valós tartalom biztosítását is, illetve az információs tartalom hitelességéért felelős – állami, önkormányzati – szervezet álláspontjának figyelembe vételét.
- Az éghajlati változásokhoz, rendkívüli környezeti eseményekhez történő alkalmazkodás (árvízvédelem, szmogriadó) érdekében a lakosság környezetügyi tájékoztatása sajtóközlemények formájában is szükséges, illetve lehetséges.
- A szemléletformálást nem csak a fővárosi lakosság és vállalkozások részére fontos biztosítani, hanem a Fővárosi Önkormányzat alkalmazottjai, a fővárosi közszolgáltató cégek számára is, annak érdekében, hogy a környezettudatos szemlélet érvényesüljön a napi működésben. A beszerzéseket, projekteket, az éves üzleti terveket és stratégiákat a környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontok mentén kell kialakítani.
- A lakossági szemléletformálás során nem csak a környezetvédelem és a fenntarthatóság alapelveinek átadása szükséges, hanem a konkrét lakossági beruházások megvalósításával kapcsolatos szaktanácsadás biztosítása is, pl. energetikai korszerűsítés esetén.
- A szemléletformálás, a környezeti nevelés részét képezi a tudásmegosztás, melynek érdekében biztosítani kell a fővárosi cégek, oktatási intézmények és a kerületi önkormányzatok közötti partnerséget.
- Felmérés készítése a fővárosi lakosság környezettudatosságára vonatkozóan

Jókai-kert tanösvényei (Kőpark tanösvény, kertbemutató tanösvény)	Hasznos Hulladék Tanösvény	Sas-hegy tanösvény	Szemlő-hegyi tanösvény	Pálvölgyi-barlang	Jane Goodall tanösvény	Örökerdő tanösvények (5)	Tanösvény/ bemutató- tábla neve
12	11	11	2	2	2	2, 12	Ker
Jókai-kert TT	Gellérthegy TT	Budai Sas- hegy TT	Szemlőhegyi- barlang	Budai Tájvédelmi Körzet, Pálvölgyi- barlang	Budai Tájvédelmi Körzet	Budai Tájvédelmi Körzet	Védett terület neve
országosan védett	országosan védett	országosan védett	országosan védett	országosan védett	országosan védett	országosan védett	Védettség foka
DINPI	Budapest Főváros Önkormányzata	DINPI, Európalánta Közhasznú Egyesület	DINPI	DINPI	Jane Goodall Intézet, MME Kétéltű- és Hüllővédelmi Szakosztály, DINPI, Pilisi Parkerdő Zrt.	WWF, Pilisi Parkerdő Zrt.	Létesítő
2004, 2012	2014	2012, 2017	2010	2004	2018	2003-2009 (több ütemben)	Létesítés dátuma
-	-	-	-	2012	-	-	Felújítás dátuma
200+400	120	850+150	300	20	900	250-775 (össz: 5000)	Hossz (m)
10	5	7, 3	8+1	5	6	5 db/útvonal	Állomások száma

Függelék

1. táblázat: Tanösvények és
bemutatótáblák Budapesten

Aquincumi mocsáros tanösvény	Balogh Ádám-szikla tanösvény	Apáthy-szikla tanösvény	Ferenc-hegy tanösvényei (Érzékek ösvénye, Tükörben az	Guckler Károly tanösvény	Normafa kardioösvény	Hunyadiszigeti Honvéd tanösvény	Tamariska-domb tanösvény	Fővárosi Állat- és Növénykert Japánkerti tanösvény	Tanösvény /bemutató-tábla neve
3	2	2	2	2	2	22	21	14	Ker
Mocsáros-dűlő TT	Balogh Ádám-szikla TT	Apáthy-szikla TT	Ferenc-hegy TT	Budai Tájvédelmi Körzet	Budai Tájvédelmi Körzet	Háros-sziget TT	Tamariska-domb TT	Fővárosi Állat- és Növénykert TT	Védett terület neve
helyi védett	helyi védett	helyi védett	helyi védett	országosan védett	országosan védett	országosan védett	országosan védett	országosan védett	Védettség foka
Aquincum - Mocsáros Egyesület	MME	MME	Európalánta Közhasznú Egyesület	Pilisi Parkerdő Zrt.	Szent Ferenc Kórház, Pest Megyei Természetbarát Szövetség	Honvéd Sporthorgász Egyesület	DINPI, Csepel Önkormányzata	Fővárosi Állat- és Növénykert	Létesítő
2012	2014	2014	2013, 2016	(1918), 2018	2018	1995	2013	2015	Létesítés dátuma
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Felújítás dátuma
4000	200	780	800	3500	5100	400	600	200	Hossz (m)
7	3	7	6, 6+1	14	8	8	5 tanösvény-tábla, 6 tájékoztató tábla, fajtáblák	5	Állomások száma

Merzse-mocsár tanösvény	Naplás-tó tanösvény	Ördögórom	Kis-Sváb-hegy tanösvényei	Rupp-hegyi tanösvény	Budai Arborétum tanösvényei (3 db)	Felsőrákosi-rétek tanösvény	Homoktövis tanösvény	Róka-hegy tanösvény	Tanösvény /bemutató-tábla neve
17	16	12	12	11	11	10	4	3	Ker
Merzse-mocsár TT	Naplás-tó TT	Ördögórom TT	Kis-Sváb-hegy TT	Rupp-hegy TT	Budai Arborétum TT	Felsőrákosi-rétek TT	Újpesti Homoktövis TT	Róka-hegy TT	Védett terület neve
helyi védett	helyi védett	helyi védett	helyi védett	helyi védett	helyi védett	helyi védett	helyi védett	helyi védett	Védettség foka
XVII. Kerületi Önkormányzat, Rákosmenti Mezei Őrszolgálat, MME	XVI. Kerületi Önkormányzat, Rákosmenti Mezei Őrszolgálat, MME	MME	MME, Európalánta Egyesület	MME	SZIE Kertészet-tudományi Kar	MME	MME	MME	Létesítő
2012	2012	2016	2012, 2017	2013 (2018 bővítés)	2004-től több	2014 (2015 bővítés)	2011 (2016 bővítés)	2018	Létesítés dátuma
2017	-	-	-	-	-	-	-	-	Felújítás dátuma
7700	4500	650	750, 1000	450	8000	5400	350	700	Hossz (m)
15	18	6	8, 5	6	40	12	5	7	Állomások száma

Madárbarát tanösvény	Brassó-Komondor Park és tanösvény	Kamaraerdei tanösvény	Farkaserdő tanösvényei (Farkaserdő tanösvény, Út az egészséghez program)	Záporkeleti meseösvény	Óbudai-sziget tanösvény	Tabáni tanösvény	Soroksári Botanikus Kert tanösvény	Tétényi-fennsík tanösvény	Tanösvény /bemutató-tábla neve
14	11	11	4	3	3	1	23	22	Ker
-	-	-	-	-	-	-	Soroksári Botanikus Kert TT	Tétényi-fennsík TT	Védett terület neve
nem védett	nem védett	nem védett	nem védett	nem védett	nem védett	nem védett	helyi védett	helyi védett	Védettség foka
Városliget Zrt., MME	Újbuda Önkormányzata	Újbuda Önkormányzata, Pilisi Parkerdő Zrt.	Pilisi Parkerdő Zrt.	Európalánta Közhasznú Egyesület	Főkert Nonprofit Zrt.	Budavári Önkormányzat	SZIE Kertészeti-tudományi Kar	Zöld Jövő Környezetvédelmi Egyesület, MME	Létesítő
2016	2016	2012-2014	2000, 2016	2017	2014	2014	2004	2005	Létesítés dátuma
-	-	-	-	-	-	-	2013	2017	Felújítás dátuma
300	200	4000	1500, 4200	100	350	500	2700	3000	Hossz (m)
10	43+3	12	3, 10	1 játszódoboz és elrejtett figurák	10	1+100	20	12+12	Állomások száma

Gellért-hegyi bemutató	Fűvészkerti bemutató	Pusztaszeri úti védett földtani alapszelvény	Biodiverzitás tanösvény	Kis Dunai-öböl tanösvény	Sashalmi-erdő tanösvényei	Páskom-liget tanösvényei (természetismereti tanösvény, erdei tornapálya)	Tanösvény /bemutató-tábla neve
11	8	2	3	21	16	15	Ker
Gellérthegy TT	Budapesti Botanikus Kert TT	Pusztaszeri úti védett földtani alapszelvény TE	-	-	-	-	Védett terület neve
országosan védett	országosan védett	országosan védett	nem védett	nem védett	nem védett	nem védett	Védettség foka
DINPI	Fűvészkert	MME	ZHAW, FŐKERT Nonprofit Zrt.	Csepeli Zöld Kör, majd Csepeli Önkormányzat	Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskola	Magfejtő Közhasznú Alapítvány (természetismereti tanösvény), Pilisi Parkerdő Zrt., XV. Kerületi Önkormányzat (erdei tornapálya)	Létesítő
n.a.	2014	2013	2014	2000-es évek eleje, majd 2016	2015	2012	Létesítés dátuma
-	-	-	-	-	-	-	Felújítás dátuma
-	-	-	n.a.	250	350	1000, 1800	Hossz (m)
1	1	1	n.a.	5	7	5	Állomások száma

MOL Zöldövezeti Program	Fővárosi Környezetvédelmi Alap	A pályázat/ projekt neve
MOL Magyarország	Fővárosi Önkormányzat	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A települések zöld területeinek megújítása, társasházak belső udvarainak zöldítése, közösségi kertek létrehozása Budapesten.	Zöldterületek fenntartása, szemléletformálás, természetvédelmi feladatok, komposztálás.	A pályázat/ projekt témája
civil szervezetek; társasházak	civil szervezetek, köznevelési, felsőoktatási intézmények és társasházak	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása		Érintett fővárosi feladatkörök
évente, 2005-től	évente	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
http://www.molzoldovezet.hu/	http://njt.hu/njtonkorm.php?njtcp=eh1eg4ed1dr0eo3dt2ee5em4cj3ce0cb5bw0cc1bx8h	A pályázat/ projekt linkje

Dendrológiai bemutató	Madárvilág bemutató - Kopaszi-gát	Kondor utcai libanoni cédrus	Tanösvény /bemutató-tábla neve
18	11	2	Ker
-	-	Kondor utcai libanoni cédrus TE	Védett terület neve
nem védett	nem védett	helyi védett	Védettség foka
XVIII. Kerület Önkormányzata, Pestszentlőrinc-Pestszentimre	Öböl XI Kft.	MME	Létesítő
2014	2009	2013	Létesítés dátuma
-	-	-	Felújítás dátuma
-	-	-	Hossz (m)
1	1	1	Állomások száma

2. táblázat: Egyes szervezetek által 2010-2018 között kiírt környezetvédelemmel kapcsolatos pályázatok, projektek

Az élhetőbb városért – közösségi kertek pályázat	HAGYD HELYBEN! Komposztáló Közösségek Mintaprogram Budapesten	Sas-hegy barát kert	A pályázat/ projekt neve
Magyar Telekom Nyrt.	SZIKE Környezet- és Egészségvédelmi Egyesület	Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata; Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Közösségi kertek létrehozása a budapesti iskolákban.	Komposztálási program 50 társasházban, a komposztálható anyagok helyben tartása és a kukába kerülő hulladék csökkentése.	A környező ingatlanokon az őshonos fajok újratelepítése, szaporítása, valamint az invazív fajok terjedésének megakadályozása.	A pályázat/ projekt témája
általános iskolák	társasházak, lakóközösségek	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása; Szemléletformálással kapcsolatos programok	Avar és kerti zöld hulladék komposztálás elősegítését célzó programok	Helyi védett természeti értékek megőrzése, eredeti természetes állapotuk helyreállítása	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2013	eseti, 2010	folyamatos, 2015 április 13-tól	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.telekom.hu/rolunk/fenntarthatosag/palyazatok/kozossegi_kertek_letesitese	https://kozigazgatas.ujbuda.hu/kornyezetvedelmi-palyazatok/hagyd-helyben-komposztalo-kozossegek-mintaprogram-budapesten	https://kozigazgatas.ujbuda.hu/esemeny/kornyezetvedelmi-palyazatok/sas-hegy-barat-kert-palyazat	A pályázat/ projekt linkje

Hello holnap! Fenntartható, élhető város és település pályázat	Fenntarthatósági Nap 8 pályázat	A pályázat/ projekt neve
Magyar Telekom Nyrt.	Magyar Telekom Nyrt.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Olyan innovatív, alulról szerveződő, gyakorlati példák, mintaprojektek, amelyek egy élhető város megteremtéséhez járulnak hozzá.	Kreatív alkotás, fotó, zenemű, slam, film készítése a fenntarthatóság témájában.	A pályázat/ projekt témája
kiemelten közhasznú és közhasznú társadalmi szervezetek	18. életévüket betöltött természetes személyek	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos programok támogatása; Energiahatékonysági program támogatása; Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása	Környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos programok támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2012	eseti, 2015	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.telekom.hu/rolunk/fenntarthatosag/palyazatok/hello_holnap_fenntarthato_elheto_varos_es_telepules_palyazat	http://www.fenntarthatonap.hu/wp-content/uploads/2015/07/FN8_reszveteli_feltetelek.pdf	A pályázat/ projekt linkje

Otthon melege program	Környezetvédelmi pályázat	Zöld a Ligeten túl	A pályázat/ projekt neve
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzata	Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Társasházak energia megtakarítást eredményező korszerűsítése, felújítása.	XIII. kerületi környezetvédelmi, klímavédelmi civil szervezetek projektjeinek támogatása, társasházak zöldfelületi kertjeinek kialakítása, komposztáláshoz szükséges eszközök beszerzése, megújuló energiaforrások alkalmazása, épületek hőszigetelése.	A pályázat célja, hogy a Városliget megújítása során ne csupán a park zöldje újuljon meg, hanem az érintett kerületek épületeinek homlokzatai és belső udvarai is 2015 tavaszától fokozatosan zöldebbé váljanak.	A pályázat/ projekt témája
társasházak, lakásszövetkezetek	XIII. kerületi civil szervezetek, társasházak, lakószövetkezeti lakóházak, állandó lakhellyel rendelkező magánszemélyek	VI., VII., XIV. kerületi társasházak és lakásszövetkezetek	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Energiahatékonysági program támogatása	Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása; Avar és kerti zöld hulladék komposztálás elősegítését célzó programok; Energiahatékonysági program támogatása	Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása	Érintett fővárosi feladatkörök
folyamatos, 2015-től	évente, 2012-től	eseti, 2014	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://hqcs2017.nfsi.hu/	https://www.budapest13.hu/wp-content/uploads/2015/11/kornyezetvedelmi-fenntarthatosagi_program.pdf	http://www.erzsebetvaros.hu/download.php?file_id=10985	A pályázat/ projekt linkje

OKOS-házak projekt	OTP Társasházi Pályázat	Cetelem Zöldszuli Program	A pályázat/ projekt neve
FŐTÁV Zrt.	OTP Bank Nyrt.	Magyar Cetelem Bank Zrt.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Rezsiköltségek mérséklése, fogyasztást csökkentő korszerűsítés. Jó példa a lakóközösségeknek. Korszerűsítési támogatás azoknak a közösségeknek, akik tettek a fogyasztásuk csökkentéséért.	Épületek felújítása, környezetminőség javítása, játszóterek, közösségi terek kiépítése, illetve a modern, energiahatékony újítások.	Környezettudatos gondolkodás erősítése, a pályázattal erdei iskolai táborozást nyerhetnek.	A pályázat/ projekt témája
lakosság	társasházak, lakásszövetkezetek	általános iskolák	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program támogatása	Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása	Környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos programok támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2012-2013	évente, 2012-től	évente, 2011-től	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
http://www.fotav.hu/tajekoztatas/hireink/fotav-okoshazak/	http://kamaraonline.hu/cikk/tarsashazi-palyazat-vissza-nem-teritendo-tamogat-as-az-otp-tol	http://www.cetelemzoldszuli.hu/	A pályázat/ projekt linkje

Szemléletformáló és Újrahasználati Központ	Gyermekrajz és Szépírói pályázat	Ökoplusz program	I LOVE PANEL – Legtakarékosabb épület	A pályázat/ projekt neve
FKF	FKF Nonprofit Zrt.	FŐTÁV Zrt.	FŐTÁV Zrt.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Budapesten jelenleg két Szemléletformáló és Újrahasználati Központ (SZÚK) működik, melyek célja, hogy megismertessék a lakossággal a már használt, de újrahasználható termékek értékét.	2008 óta az FKF minden évben más, környezetvédelemmel kapcsolatos témával meghirdeti e pályázatot óvodás, általános és középiskolás diákok számára.	Fűtés szabályozás, hatékonyabb energiafelhasználás és a fűtési költségek csökkentése országosan közel 100.000 lakásban.	Energiahatékonyság ösztönzése a távfűtéses panelházakban.	A pályázat/ projekt témája
lakosság	óvodások, iskolások	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
folyamatos	évente, 2008-tól	folyamatos, 2008-2010	évente, 2013-tól	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.fkf.hu/szemleletformalo-kozpontok	http://www.zoldovoda.hu/hu/hirek-kepzesek/aktualis-esemenyek/az-fkf-nonprofit-zrt-meghirdeti-gyermek-es-ifjusagi-palyazatait	http://www.fotav.hu/okopiusz-programrol	http://www.fotav.hu/tajekoztatas/hireink/kampanyaink_2/i-love-panel	A pályázat/ projekt linkje

"Zöld sziget" környezetépítő lakossági és civil pályázat	Én is Állatvédő vagyok!	Reszutyó pályázat	Egynyári virágágy-tervező pályázat	A pályázat/ projekt neve
Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata	Orpheus Országos Állatvédő és Természetbarát Közhasznú Egyesület	Humusz Szövetség	FŐKERT Nonprofit Zrt	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A lakossági közösségek és a civil szervezetek környezetépítő tevékenységének elősegítése, támogatása, Újbuda közterületeinek szépítése, a tömbházak, a kertés házak és intézmények közterületein zöld szigetek kiépítése, ápolása.	A pályázat célja a környezettudatosság, a felelős állattartás, a környezet védelmének népszerűsítése, illetve a kreatív alkotószellem ösztönzése.	A pályázat célja a nejlonzacskok okozta környezetszennyezésre felhívni a figyelmet.	Minden évben valamely központi zöldterületre várják a terveket 5-100 éves korig. A pályázat célja, hogy felhívja a figyelmet a városi zöldfelületek fontosságára.	A pályázat/ projekt témája
lakosság, civil szervezetek	lakosság	lakosság	lakosság, gyerekek	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
			Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2010			évente	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://kozigazgatas.ujbuda.hu/kornyezetvedelmi-palyazatok/zold-sziget-kornyezetepito-lakossagi-es-civil-palyazat	https://kozigazgatas.ujbuda.hu/kornyezetvedelmi-palyazatok/en-is-allatvedo-vagyok	https://humusz.hu/reszutyo	https://www.fokert.hu/viragagytervezo/	A pályázat/ projekt linkje

Környezeti nevelési pályázat	XIII. kerületi környezetvédelmi pályázat	Pályázat a kerületi lakosság környezetvédelmi tudatosságát erősítő rendezvények megszervezésének támogatására	A pályázat/ projekt neve
Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata	Budapest Főváros XIII. kerület Önkormányzata	Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzata	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Ökoiskolák, zöld óvodák és bölcsődék környezetvédelmi témájú nevelési programjainak, valamint a környezeti nevelést segítő tárgyi eszközök beszerzésének támogatása.	A pályázat célja a kerület környezetvédelmi problémáinak megoldását, környezet- és természetvédelmi céljainak megvalósítását elősegítő tevékenységek támogatása.	A pályázat célja a kerületi lakosság környezettudatos magatartásának, környezetért felelős életvitelének erősítését célzó rendezvények megszervezésének önkormányzati támogatása.	A pályázat/ projekt témája
köznevelési intézmények	lakosság, civil szervezetek	civil szervezetek	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
			Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2010	évente	eseti, 2017	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://kozigazgatas.ujbuda.hu/kornyezetvedelmi-palyazatok/ujbuda-onkormanyzata-palyazatot-ir-ki-okoiskolak-zold-ovodak-es	https://www.budapest13.hu/wp-content/uploads/2012/05/2012_evi_xiii_keruleti_kornyezetvedelmi_palyazat_-_felhivas.pdf	https://www.bpxv.hu/palyazat/palyazat-a-keruleti-lakossag-kornyezetvedelmi-tudatossagat-erosito-rendezvenyek-megszervezesenek-tamogatasara	A pályázat/ projekt linkje

Szebb Kispesti Környezetünkért	Udvarzöldítési pályázat	Környezetvédelmi pályázat tanulóknak	A pályázat/ projekt neve
XIX. Kerületi önkormányzat	XIII. kerületi önkormányzat	VI. kerületi önkormányzat	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A pályázat célja a kispestiek, az itt élő fiatalok környezetvédelmi nevelése, a gyerekek megismertetése közvetlen környezetük állat- és növényvilágával, ösztönzésük a természetes és épített környezet ápolására, védelmére, fejlesztésére.	A közösségek összefogásával a társasházak jelenleg nem használt, burkolt, funkciószegény, felújításra szoruló belső területeinek átfogó megújítása. A kerületi zöldfelületi-rendszer minőségi és mennyiségi javítása, a lakóterületek szabadtéri rekreációs lehetőségeinek bővítése, a lakótömbök belsejében a nagyobb, összefüggő zöldfelületek kialakításának támogatása.	A pályázat célja az egyéni felelősség tudatosítása már fiatal korban, a környezettudatos gondolkodásra nevelés elősegítése.	A pályázat/ projekt témája
oktatási, nevelési intézmények, civil szervezetek, társasházak	társasházak, lakásszövetkezetek	VI. kerületi általános és középiskolások	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
			Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2017	eseti, 2017	eseti, 2016	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://uj.kispest.hu/palyazatok/lakossagi-civil-es-kisebbségi-palyazatok/6242-szebb-kispesti-kornyezetunkert-kornyezetvedelmi-palyazat-2017	file:///C:/Users/B_Anasztazia/Downloads/Hirdetmeny%20-%20Udvarzolditesi%20palyazat%20-%202017...pdf	http://www.terezvaros.hu/news_details/1120	A pályázat/ projekt linkje

Föld napi alkotói pályázat	„Szébb, virágosabb kerületünkért” pályázat	Környezetvédelmi pályázat	A pályázat/ projekt neve
XVII. Kerületi önkormányzat	XVIII. Kerületi önkormányzat	XXII. kerületi Önkormányzat	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Rajz, plakát, illetve kisfilm pályázat Rákos-mente természeti környezetével kapcsolatosan.	Kertépítő verseny.	Környezetvédelmi versenyek, iskolakert létesítés, fenntartás, zöldfelület-fejlesztés, fenntartás, környezetvédelmi, természetvédelmi rendezvények, tematikus napok, környezetvédelmi, természetvédelmi kirándulás, környezeti nevelés, környezetvédelmi, természetvédelmi tevékenység megvalósítását segítő kis értékű eszközfejlesztés.	A pályázat/ projekt témája
XVII. kerületi óvodások, iskolások	XVIII. kerületi lakosok, intézmények	alapítványok, egyesületek és egyházak, valamint családi napközik és magánóvodák	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
			Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2017	eseti, 2016	eseti, 2016	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
http://zoldxvii.hu/fo-ld-napi-alkotoi-palyazat/	https://www.bp18.hu/hirek/keruleti-hirek/item/13701-szebb-viragosabb-keruletunkert-palyazat	http://budafokteteny.hu/uploads/files/Foepitesz-04-13-1.pdf	A pályázat/ projekt linkje

Zöld Generáció	TÉR_KÖZ pályázat	Intézményi zöldprogram és környezettudatos nevelés Ferencváros bölcsődei és köznevelési intézményeiben	A pályázat/ projekt neve
WWF Magyarország, Toyota Magyarország	Fővárosi Önkormányzat	IX. kerületi önkormányzat	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Környezetvédelmi fókuszú tehetséggondozó programok.	A városfejlesztési akció célja a közterek és közösségi terek megújítása a közösség részvételével.	A természeti és épített környezet védelme, fejlesztése, zöldfelület növelés, környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos programok, foglalkozások, versenyek, kiállítások támogatása, intézményen belüli „zöldsarok” kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése, környezetvédelemmel foglalkozó szakkörök támogatása.	A pályázat/ projekt témája
14-16 éves diákok	kerületi önkormányzatok és közvetetten a lakosság	Ferencváros Önkormányzata által fenntartott bölcsődék, óvodák, továbbá a Belső-Pesti Tankerületi Központ által fenntartott; IX. kerületi székhellyel rendelkező köznevelési intézmények	A pályázat/projekt résztevői/célcsoport
Környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos programok támogatása	Városrehabilitáció közösségi terek és közterek felújítása révén		Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2015	eseti 2013 óta	eseti, 2017	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://wwf.hu/zold-generacio	http://terkoz.budapest.hu	<a href="http://www.ferencvaros.hu/index0.php?name=palyazat_170922_In
tZoldprog">http://www.ferencvaros.hu/index0.php?name=palyazat_170922_In tZoldprog	A pályázat/ projekt linkje

Országos Iskolakert Fejlesztési Program	Európai Iskolák egy Élhető Bolygóért	Palánták környezeti nevelési program	A pályázat/ projekt neve
Iskolakertekért Alapítvány	ERSTE Alapítvány, WWF Magyarország	WWF Magyarország, Toyota Magyarország	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Új iskolakertek létrehozása, meglévők fejlesztése és mentor intézmények kialakítása, felkészítése.	Tapasztalatcsere a fenntarthatóságról, bolygónk legértékesebb élőhelyeiről.	A program választ ad arra, hogyan tudunk városi környezetben fenntarthatóan élni, természeti értékeinkre vigyázni.	A pályázat/ projekt témája
általános iskolai vagy középiskolai közösségek	12 és 17 év közötti tanulók	általános iskolások	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása; Szemléletformálással kapcsolatos programok	Környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos programok támogatása	Környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos programok támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2015	eseti, 2013	eseti, 2013, 2014	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
http://www.iskolakertekert.hu/iskolakertfejlesztési-program/reszveteli-felhivas	http://palyazatok.org/az-europai-iskolak-egy-elheto-bolygoert-nemzetkozi-iskolai-verseny/	https://wwf.hu/palantak-program	A pályázat/ projekt linkje

Bringázz a munkába! BAM!	A Föld órája	MegSzépülAVárosom Program	A pályázat/ projekt neve
MKK, Nemzeti Fejlesztési Min.	WWF	Mapei Kft., RAVAK Hungary Kft., ROLL-LUX Kft., ELKO EP HUNGARY KFT., Cetelem Bank Zrt., Bramac Kft., Budapesti Elektromos Művek Nyrt., Kereskedelmi Marketing Trendek Kft.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A kampány a vállalatok és egyéni kerékpározók megcélzásával évi több mint 30 ezer közlekedőt aktivizál, akik az 5 hetes kampány alatt kerékpárral járnak dolgozni. A kampány része a „Bringázz a suliba!” program is. Kiemelendő a program a közösség erejére építő erőssége, melyet a közös „reggeli bebiciklizések” és a közkedvelt kerékpáros reggelik útján ér el.	A mozgalom arra kér, hogy 1 órára kapcsoljuk le az elektromos berendezéseket. Magyarországon 2013-ban 71 település, 281 intézmény és vállalat, továbbá 4436 magánszemély csatlakozott az eseményhez. A kampány a közsféra és civil szervezetek közötti együttműködés sikeres példája, melyet a jövőben mindenképpen folytatni érdemes.	Felújításra szoruló közterület felújítása a helyi közösséggel.	A pályázat/ projekt témája
alkalmazottak, tanulók	lakosság	18. életévét betöltött magyar állampolgár, természetes személy	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Fővárosi zöldfelületek létrehozása, megújítása, gondozása	Érintett fővárosi feladatkörök
folyamatos 2008-tól	évente, 2008-tól	eseti, 2015, 2016	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://bringazzamunkaba.hu/	http://www.foldoraja.hu/	http://megszepulavarosom.hu/	A pályázat/ projekt linkje

Országos kampány a fenntartható életmóddért	Múltunk és jövőnk a víz!	Takarékoskodj a Föld energiájával!	A pályázat/ projekt neve
Országos Gyermekegészségügyi Intézet	Nemzeti Környezet-ügyi Intézet	MEKH	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A projekt a gyermekes és a gyermeket váró szülők körében tanácsadást végző vonja be tevékenyen. Használj kevesebb vizet, vegyszert és energiát, segíts abban, hogy minél kevesebb hulladék keletkezzen – erre hívja fel a figyelmet.	A kampány célja a lakosság környezettudatosságának fejlesztése. Cél a felelős fogyasztói magatartás és a fenntartható életmód értékeinek és eszközeinek elterjesztése, a hazai természeti és felhasználói vízbázisok helyi értékén kezelése, az ezzel kapcsolatos társadalmi attitűd megváltoztatása.	A kampány célja, hogy a lakosság és az energiahasználatban jelentős szereplők figyelmét felhívja és ösztönözze a takarékos megoldások és a megújuló energiaforrások alkalmazására..	A pályázat/ projekt témája
védők, családok	15-18 éves korosztály	lakosság, energiafelhasználók	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2014	eseti, 2013	folyamatos 2012-től	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://bebikkicsikesnagyok.hu/15759/vedonokkal-a-kornyezettudatosagert/	http://www.haon.hu/multunk-es-jovonk-a-viz-szemleletformalasi-kampany-indul/2235838	http://palyazatok.org/takarekoskodj-a-fold-energiajaval-epiteszeti-epuletenergetikai-nagydi-2012/	A pályázat/ projekt linkje

Fővárosi kerékpárosi kultúra fejlesztése	Élhető Budapest	"Lakó-parkok és park-lakók"	"Energiatudatos Magyarország" országos kampány	A pályázat/ projekt neve
Föv. Önk.	BVA Nonprofit Kft.	Magyar Természet-tudományi Múzeum	MFGI	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Fővárosi kerékpárosi kultúra fejlesztése 2006-2012	Az Élhető Budapest projektsorozat részeként olyan fenntarthatósággal kapcsolatos projektek valósultak meg, mint az Ivócsap projekt, vagy a POP UP park.	A kampány célja a fenntartható életmód elterjesztése. A projekt a közvetlen lakókörnyezet megismertetése, illetve a környezettudatos magatartás gyakorlati példái által hívja fel a figyelmet a fenntarthatóságra, 26,5 millió elérésen keresztül.	A kampány a beruházás nélkül megvalósítható mindennapi praktikákra és a nagyobb beruházást igénylő megoldásokra irányítja a figyelmet.	A pályázat/ projekt témája
lakosság	lakosság	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Szemléletformálási program támogatása, beruházások	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2011-2013	folyamatos, 2015-től	eseti, 2013-2015	eseti, 2013-2014	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://bkk.hu/wp-content/uploads/2013/02/BKK_besz%C3%A1mol%C3%B3_2012.01.01.-2012.04.30.-1.pdf	http://enbudapestem.hu/category/elheto-budapest/	http://www.nhmus.hu/hu/rovatok/lakoparkok_es_parklakok	http://nakfo.mbfisz.gov.hu/hu/node/186	A pályázat/ projekt linkje

„Írj egy ivókutat az iskolád udvarára” irodalmi pályázat	Víz Világnapja	Budapest Térinformatikai Portál	Budapest Környezeti Állapotértékelése	A pályázat/ projekt neve
Fővárosi Vízművek Zrt.	FVM Zrt., BGYH Zrt., FCSM Zrt., Budapesti Központi Szennyvíztisztító Kft.	Föv. Önk.	Föv. Önk	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Szerinted miért fontos a víz? témában írtak verset, mesét, vagy novellát. A Fővárosi Vízművek Zrt. három korcsoportban, mindhárom irodalmi kategóriában a legjobb pályaműveket benyújtó kilenc nyertes iskolájának udvarára egy-egy trendi ivókutat ajándékozott.	A projektgazdák a saját telephelyeiken, illetve a fürdőkben színes programokkal, kiállításokkal, rendezvényekkel várták az érdeklődőket.	A honlapon interaktívan lekérdezhetőek a környezeti állapotjellemzők.	A Fővárosi Önkormányzat minden évben közzéteszi saját honlapján a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott környezeti állapotértékelést.	A pályázat/ projekt témája
általános és középiskolások	lakosság	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztevői/célcsoport
	Szemléletformálási program támogatása	Kommunikáció biztosítása, monitoring	Kommunikáció biztosítása, monitoring	Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2018	évente	folyamatos, 2015- től	évente	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://vizmuvek.hu/hu/fovarosi-vizmuvek/tarsasagi-informaciok/mediaszoba/hirek-informaciok/hireink/4369	http://www.vizvilagnap.hu/	https://geoportal.budapest.hu/home/	http://budapest.hu/Lapok/Hivatal/Kornyezetvedelem.aspx	A pályázat/ projekt linkje

"Bringázni élmény"	TeSzedd!	Európai Mobilitási Hét/ Autómentes Hétvége	Örvényszlop a Deák Ferenc téren	A pályázat/ projekt neve
Közlekedés-fejlesztési Koordinációs Központ	Földművelésügyi Min.	NFM	Fővárosi Vízművek Zrt.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A projekt keretében számos felmérés és tanulmány készült a kerékpáros hálózat fejlesztésére és egy Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer fejlesztés is része volt.	A TeSzedd! – Önkéntesen a tiszta Magyarorszáért önkéntes szemégyűjtési akció ma hazánk legnagyobb önkéntes mozgalma.	Célja a környezetbarát és fenntartható városi közlekedést népszerűsítése. Az eseményen a fővárosi közszolgáltató cégek és civil szervezetek is részt vesznek számos színes programmal. A Mobilitási Hét Családi Hétvégéjén, az Andrássy úton a gyalogosok, kerékpárosok vehetik át az autók helyét.	A társaság a Deák téren avatta fel azt az acél-plexiüveg interaktív alkotást, melyen található hajtókkal bárki mozgásba hozhatja az oszlop felső plexiüveg tartályát kitöltő víztömeget.	A pályázat/ projekt témája
lakosság	lakosság	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program támogatása, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása		Érintett fővárosi feladatkörök
folyamatos, 2014-től	évente, 2010-től	évente, 2001-től	eseti, 2018	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
http://bringaznielmeny.hu/	http://szelektalok.hu/teszedd/	http://emh.kormany.hu/	http://www.mix.hu/Cikk.aspx?id=154739	A pályázat/ projekt linkje

Köztisztasági Múzeum	Az uzsonnásdoboz projekt	FKF oktatófilmek	Föld Napja	"Együtt közlekedünk"	A pályázat/ projekt neve
FKF Nonprofit Zrt.	FKF Nonprofit Zrt.	FKF Nonprofit Zrt.	FŐKERT Nonprofit Zrt., Új Akropolisz Filozófiai Iskola	MKK, ORFK	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A múzeum bemutatja, hogy változott a budapesti köztisztasági szolgálat tevékenysége az 1830-as évektől napjainkig.	A budapesti első osztályos diákok FKF-es uzsonnás dobozt kapnak, aminek célja a csomagolási hulladékok keletkezésének megelőzése, illetve csökkentése.	4 gyermekeknek szóló ismeretterjesztő oktatófilm készült "Kincskeresés a hulladékhegyen", "Az energia nyomában", "Kuka manó rendet rak" és "Kaland a hulladékudvarban" címmel.	A Gellért-hegyi szemétszedési akción 60 önkéntes mintegy 30 zsák szemetet gyűjtött össze, továbbá önkéntes alpinisták eltávolították a vízesés környékéről a hulladékot.	A kampány a különböző közlekedési eszközök használóit szeretné közelebb hozni egymáshoz és megteremteni a biztonságos közlekedést.	A pályázat/ projekt témája
lakosság	budapesti első osztályos tanulók	gyermekek	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program, illetve az intézmény támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
folyamatos, 1985-től	évente, 2013-tól	eseti, 2013, 2015	eseti, 2017	folyamatos, 2013-tól	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
http://kepek.origo.hu/galleryesdisplay/gdisplay?xml=/1008/FKF_K201082514927/gallery.xml&rovat=auto	https://www.fkf.hu/educacio-uzsonnasdoboz-projekt	https://www.fkf.hu/educacio-oktatofilmek	https://www.fokert.hu/fold-napja-a-gellerthegyen/	https://kerekparosklub.hu/egyuttkozlekedunk	A pályázat/ projekt linkje

Faápoló Magyar Bajnokság	Fogadj örökbe egy zöldterületet!	Környezetvédelmi Oktatóprogram	Kupon és elektromos hulladékgyűjtő akció	Fővárosi Szelektív Fesztivál	A pályázat/ projekt neve
FŐKERT Nonprofit Zrt, Magyar Faápolók Egyesülete	FŐKERT Nonprofit Zrt	FKF Nonprofit Zrt.	FKF Nonprofit Zrt.	FKF Nonprofit Zrt.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A famászó-faápoló versenyek a mindennapi munkát imitálják, de favágás nem történik. Az eseményt környezettudatos ismeretterjesztő előadások, programok kísérik.	A FŐKERT együtt dolgozott olyan nagy cégekkel, mint a T-Com, a Vodafone, a MOL, a VIASAT vagy a YAHOO! A legnépszerűbb munka a faültetés volt.	A budapesti nevelési-oktatási intézményekben az FKF napi szinten tart ingyenesen tanórákat, foglalkozásokat, előadásokat gyerek- és diákcsoportoknak.	A z FKF Zrt. kuponakciójának keretén belül a XI. és XXII. kerületi lakosok egy alkalommal ingyenesen vehették igénybe a nagytéyny hulladékudvar szolgáltatásait. Továbbá az elektronikai hulladékot leadók ajándékot kaptak.	A rendezvény során 16 kerület egy-egy iskolájában kiállítás, interaktív játékok, alternatív osztályfőnöki órák, terepasztal, versenyek és foglalkozások segítségével ismerkedhettek meg a környezetvédelemmel és a szelektív hulladékgyűjtéssel.	A pályázat/ projekt témája
szakemberek	vállalatok	óvodások, iskolások	lakosság	iskolások	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
évente, 2015-től	eseti, 2014	folyamatos	eseti, 2014	évente, 2013-tól	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.fokert.hu/iii-faapolo-magyar-bajnoksag-a-nepligetben/	https://www.fokert.hu/tarsadalmi-szerepvallalas/	https://www.fkf.hu/educacio-kornyezetvedelmi-oktatoprogram		https://felsofokon.hu/kornyezetvedelem/elindult-a-fovarosi-szelektiv-fesztival/	A pályázat/ projekt linkje

Tízezer új fát Budapestre!	Miénk itt a park!	Tedd meg MAGadért!	Keresd és szeresd a teret!	BudapestGreen	A pályázat/ projekt neve
FŐKERT Nonprofit Zrt	FŐKERT Nonprofit Zrt	FŐKERT, Föv. Önk. Sportosztálya	FŐKERT Nonprofit Zrt , Új Nemzedék Központ	FŐKERT Nonprofit Zrt	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A program célja, hogy az üres fahelyeket beültessék, a leromlott egészségi állapotban lévő utcai sorfákat lecseréljék, ezáltal megújuljon a Főváros kezelésében lévő faállomány.	Minden évben más parkot újítanak meg önkéntesek segítségével.	A környezettudatos családi és sportnap témája az egészséges életmód és a zöld jövő, programjai: koncertek, food truck show, sportprogramok, táncbemutatók, és ügyességi játékok.	A városszépítő akción országsszerte csaknem 200 önkéntes vett részt. A cél az volt, hogy a barátságosabb, élhetőbb városi környezet a közösség erejével alakuljon.	Az applikáció célja bemutatni a budapesti zöldterületeket.	A pályázat/ projekt témája
lakosság	lakosság	családok	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Beruházás támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
folyamatosan, 2016-2019	évente, 2010-től	évente, 2012-től	eseti, 2017	folyamatos, 2017-től	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.fokert.hu/tizezer-uj-fat-budapestre-faultetesi-program/	https://www.fokert.hu/mienk-itt-a-park-tavaszi-onkentes-parkszepites-a-vermezon-2/	https://www.fokert.hu/tedd-meg-magadert-2017/	http://www.ujnemzedek.hu/sticker/keresd-es-szeresd-a-teret	http://budapestgreen.hu/hu	A pályázat/ projekt linkje

FŐKERT150 emlékév	Környezettudatosság Napja	Környezettudatos Karácsony	A pályázat/ projekt neve
FŐKERT	FKF Nonprofit Zrt.		A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A FŐKERT 150 éves fennállásának alkalmából emlékét szervezett, számos szakmai és közösségi programmal. Az emlékév keretében jött létre a BudapestGreen applikáció, felújították a Gellért-hegyi Csúszdás játszóteret.	Az FKF rendezvényén főleg gyerekprogramok vannak. Az üzemlátogatáson mindenki megismerkedhet a hulladékgazdálkodás és a köztisztaság történetével, ill. a fővárosi közműcégek tevékenységével. További résztvevő: FŐKERT, FŐKÉTÜSZ	2016-ban 85 db A gyerekek által környezettudatos eszközökkel feldíszített kifestőt állítottak ki a Városháza parkban, mely immár a téli fesztivál és karácsonyi vásár jelképévé vált. 2016-ban 60 intézmény (több mint 600 gyerek) vett részt a programban, akiket vendégül láttak az Üvegházban és a Városháza parkban és karácsonyi műsorral, ajándécsomaggal, körhintával, közös fotózkodással ajándékozták meg őket. A Facebookon 191.500 felhasználó tekintette meg az alkotásokat, és közel 6000 szavazat érkezett	A pályázat/ projekt témája
lakosság, szakemberek	lakosság, gyermekek	óvodások, iskolások	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
	Szemléletformálási program támogatása		Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2017	éves, 201-től6	2013-2016	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.fokert.hu/tag/fokert150/	https://www.fokert.hu/kornyezettudatos-sag-napja-2016-2/	https://www.fokert.hu/dijaztuk-a-gyerekekek-munkajat/	A pályázat/ projekt linkje

Fenntarthatósági Témahét	Lakótelep Bajnokság	Termál projekt	Mintaházak	A pályázat/ projekt neve
Emberi Erőforrások Minisztériuma		FŐTÁV Zrt., BGYH Zrt.	FŐTÁV Zrt.	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A BKV 2019-ben csatlakozott az általános- és középiskolások számára szervezett pályázaton, és előadásokon mutatta be a környezettudatos közösségi közlekedést.	A nyertes félmillió Ft értékű köztéri parkosításban részesült. A Lakótelep bajnokság arra kereste a választ, hogy Budapest melyik területén élők kedvelik jobban lakótelepi környezetüket. További célja volt, hogy megismerjük Budapest kevésbé ismert településrészeit. Rákoskeresztúr nyert, a második Kőbányán az Újhegyi lakótelep lett, igazolva, hogy nem csak a közismert lakótelepek lehetnek kedveltek, a harmadik helyen pedig Békásmegyér végzett.	A Fővárosi Állat- és Növénykertben új fűtési rendszer valósult meg, mely a Széchenyi Fürdő termálvizének hőjének hasznosításával, 500 t CO ₂ -dal csökkenti a környezet terhelését meg. Az új rendszer 26 épületben összesen 80.000 m ³ légmentesített termálvizet lát el.	A FŐTÁV Zrt. budapesti mintaház beruházása során 3 panelépület korszerűsítését végezte el.	A pályázat/ projekt témája
általános és középiskolások	lakosság		lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
folyamatos	eseti, 2013	eseti, 2011	eseti, 2012	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.fenntarthatosagi.temahet.hu/	https://urbanista.blog.hu/2013/09/13/tatata-aaam-megvan-2013-bajnoklakotelepe	http://www.zoobudapest.com/rolunk/fejlesztések/megujulo-energia	https://www.vg.hu/vallalatok/mintahazak-futeskorszerusitesi-projektet-indit-a-fotav-387473/	A pályázat/ projekt linkje

HungAiry	Nyílt nap a felújított Budafok kocsiszínben	Nyílt nap a Kelenföldi buszgarázsban	A pályázat/ projekt neve
Hermann Ottó Intézet	BKV	BKV	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Célja a fővárosi levegőminőség és a városi klíma javítása, a lakossági szemléletformálás hatékonyságának növelése, levegőminőségi modellek, tanácsadói feladatokat ellátó országos ökomenedzser-hálózat segítségével, amelynek tagjai az önkormányzatok levegőminőségi terveinek megújításában vesznek részt, levegőminőségi pályázatokon segítik a településeket. A rendezvények a közlekedési és háztartási károsanyag-kibocsátások mérséklésére hívják föl a figyelmet, továbbá településspecifikus akciókat és újításokat is terveznek. Budapesten a rakodási területek online foglalási rendszerét alapozhatja meg egy új applikáció. A projekten Budapest Főváros Önkormányzata és a FŐKÉTÜSZ is részt vett.	A vendégek bepillantást nyerhetnek a telephely életébe, a kisebbeket gyermekfoglalkoztatóval várták, társasjátékokkal, kvízzjátékkal. A nagyobbak csocsó asztalon és óriás ugrálóvárban is játszhattak.	A vendégek bepillantást nyerhetnek a telephely életébe, a kisebbek játékosan ismerkedhetnek a közösségi közlekedés eszközeivel. A 18. életévüket betöltött, érvényes jogosítvánnyal rendelkezők oktatóbusz volánja mögé ülhetnek tesztvezetésre. Egy autóbusz szimulátor segítségével pedig a jogosítvánnyal még nem rendelkezők is bepillantást nyerhetnek a több tonnás városi járművek vezetésének izalmaiba.	A pályázat/ projekt témája
lakosság	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
			Érintett fővárosi feladatkörök
eseti, 2018	eseti, 2018	eseti, 2018	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
http://budapest.hu/Lapok/2018/tamogatasra-erdemesnek-iteltek-a-hungairy-2017-palyazatot-amelyben-tiz-magyar-varos-koztuk-budapest-is-reszt-vesz.aspx	https://www.bkv.hu/hu/nyilt_nap_a_felujitott_budafok_kocsiszinben_20180907	https://www.bkv.hu/hu/sajtoszoba/hirek_kozlomenyek/nyilt_nap_a_kelefnoldi_autobuszgarazsban_a_hamzsabegi_uton_20180924	A pályázat/ projekt linkje

Nyugdíjas környezetvédelmi ismeretátadó program	"Legjobb a vízben"	Európai Madármegfigyelő Napok	Szemétszedési akció a Takarítási Világnap alkalmából	A pályázat/ projekt neve
XI. kerületi Önkormányzat	Fővárosi Vízművek	MME	MME	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
A kerület nyugdíjasainak természetismereti és környezetvédelmi programsorozata.	A vetélkedősorozat célja, hogy ráirányítsa a figyelmet az ivóvíz megóvásának fontosságára. E célt szolgálja az Infomobil jármű is, mely mozgó kiállításként és laboratóriumként üzemel.	A Naplás-tóhoz szervezett kétnapos programon összesen 450-en vettek részt. A programot a FŐKERT és az FCSM is támogatta.	Az Apáthy-szikla területét a lakosság, valamint az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának diákcsoportjának részvételével tisztították meg. Az összegyűjtött hulladékot a FŐKERT munkatársai szállították el a helyszínről.	A pályázat/ projekt témája
	óvodás, iskolások	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása		Érintett fővárosi feladatkörök
2015-től	folyamatos, 2007-től	éves	eseti, 2018	Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
		https://mmebudapest.wordpress.com/2015/10/06/europai-madarmegfigyelo-napok-a-naplas-tonal-6/	http://www.mme.hu/budapesti-helyi-csoport/osszefogassal-az-apaty-szikla-megtisztitasaert	A pályázat/ projekt linkje

Udvarzöldítési pályázat	Zöldterület védnökségi pályázat	UV-B sugármérő	A pályázat/ projekt neve
XIII. kerület	XIII. kerület	XII. kerületi Önkormányzat, NIVEA	A pályázat/ projekt kiírója felelőse
Célja a társasházak belső udvarainak zöldfelületi és arculati fejlesztése, a lakóközösségek összefogásának támogatása az Önkormányzat szakmai és anyagi segítségével.	A pályázat célja a közterületek szebbé tétele a lakosság segítségével és ezáltal a helyi elköteleződés erősítése. A pályázat keretében társasházi, lakásszövetkezeti lakóközösségek vehetnek védnökségbe - az önkormányzat anyagi támogatásával - közterületi előkerteket, fasori sávokat, parkrészeket.	A projekt célja, hogy a kerületben élők azonnali SMS-értesítőt kapjanak a veszélyes mértékben megnövekedett UV-B sugárzásról.	A pályázat/ projekt témája
Lakosság	lakosság	lakosság	A pályázat/projekt résztvevői/célcsoport
Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Szemléletformálási program támogatása	Érintett fővárosi feladatkörök
	évente, 2006 óta		Kiírás/ Megvalósítás gyakorisága
https://www.kozszolgaltato.bp13.hu/angyalzold/palyzatok/20190128-udvarzolditesi-palyazat-2019/	https://www.kozszolgaltato.bp13.hu/angyalzold/palyzatok/20190124-lakossagi-zoldterulet-vednoksegi-palyazat-2019/		A pályázat/ projekt linkje

A fejezet hivatkozásai

- ¹ A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 54. § (2) bekezdése
- ² Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 6. § a) pontja
- ³ <http://terkoz.budapest.hu/>
- ⁴ http://terkoz.budapest.hu/wp-content/uploads/2018/04/Kezikonyv_a_tarsadalmi_bevonashoz.pdf
- ⁵ http://terkoz.budapest.hu/wp-content/uploads/2018/07/kiadvany_proba_20180723_online.pdf
- ⁶ ⁶ Special Eurobarometer 416 (2014): Attitudes of European citizens towards the environment.
http://ec.europa.eu/comfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_416_en.pdf
- ⁷ <http://ec.europa.eu/comfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2156>
- ⁸ <http://wwf.hu/egyeb-termeszetvedelem/1/kit-erdekel-a-termeszet-es-kornyezetvedelem>
- ⁹ Magyar Energiahatékonysági Intézet (2016): Energia tudatossági beruházások lakossági potenciálja <http://mehi.hu/hir/900-ezer-haztartas-tervezi-lakasat-energiahatekonnya-tenni-akozeljovoben>
- ¹⁰ Baranyai N. – Varjú V. (2015): A lakosság klímaváltozással kapcsolatos attitűdjének empirikus vizsgálata. In: Czirfusz M. – Hoxk E. – Suvák A. (szerk.): Klímaváltozás – Társadalom – Gazdaság. Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon. Publikon Kiadó, Pécs, 2015
- ¹¹ Magyar Természetvédők Szövetsége: A magyar lakosság klímaváltozási attitűdvizsgálata, MVTSZ, Budapest, 2016.
- ¹² 102/2016. (V. 13.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról
- ¹³ 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- ¹⁴ <http://ofi.hu/okoiskola>
- ¹⁵ <http://budapest.hu/Lapok/Kiemelt-fejleszt%C3%A9si-c%C3%A9lok,-k%C3%A9zvez%C3%B6nyvek.aspx> Zöldinfrastruktúra füzetek: Vízérzékeny tervezés a városi szabadtereken; Vízáteresztő burkolatok; Zöldhomlokzatok; Városi fák és közművek kapcsolata
- ¹⁶ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 37. § (1) bekezdése
- ¹⁷ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 6. § a) pontja
- ¹⁸ Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 12/2009 (III.13.) önkormányzati rendelete a Fővárosi Önkormányzat Környezetvédelmi Alapjáról
- ¹⁹ Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2011. (I.24.) önkormányzati rendelete a Környezetvédelmi Alap létrehozásáról, kezeléséről és felhasználásáról
- ²⁰ 34/2007. (X. 25.) Budapest Főváros XIII. kerületi önkormányzati rendelet a Környezetvédelmi Alap létrehozásáról és működtetéséről
- ²¹ Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata képviselő-testületének 12/2013. (IV.22.) önkormányzati rendelete a Környezetvédelmi Alapról